СУЧАСНІ НАУКОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК РУШІЙНА СИЛА ІННОВАЦІЙ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ ЗНАНЬ

Смородін Андрій Юрійович,
Почесний професор НТУ «ХПІ», президент
Національної платформи «Ініціатива Трьох морів – Україна»
м. Київ, Україна
Сергієнко Олена Андріанівна
д.е.н, професор
Національний технічний університет
Харківський політехнічний інститут
м. Харків, Україна

Вступ. У сучасному світі наукові платформи виступають як невід'ємна складова сучасного науково-технологічного прогресу та економічного розвитку. Їхня функція полягає у створенні інтерактивного середовища для співпраці між науковцями, інноваторами, підприємцями та державними установами. Завдяки цьому, наукові платформи стають каталізаторами впровадження інновацій, сприяючи інтеграції наукових розробок у глобальну економіку знань. Така інтеграція дозволяє об'єднати ресурси, інтелектуальний потенціал і технологічні рішення, що є основою для створення нових продуктів, сервісів та моделей бізнесу, здатних покращити якість життя та забезпечити стале економічне зростання.

Глобалізація, цифровізація та необхідність сталого розвитку зумовлюють значне підвищення ролі наукових платформ у сучасному суспільстві. Зокрема, вони забезпечують швидкий доступ до наукової інформації, сприяють налагодженню міжнародних контактів і спільних досліджень, а також виступають основою для розвитку стартапів. Усе це створює потужний інструмент для вирішення складних глобальних викликів, таких як зміни клімату, енергетична безпека, охорона здоров'я та інші.

Україна, як стратегічний партнер країн Центральної та Східної Європи, має унікальну можливість скористатися перевагами наукової складової Платформи «Ініціатива трьох морів». Завдяки участі у цій ініціативі, держава

може інтегрувати свої наукові ресурси у глобальні мережі, отримати доступ до сучасних технологій, залучити інвестиції у розвиток інноваційної інфраструктури та сприяти економічному зростанню. У сучасному глобалізованому світі такі платформи слугують потужним інструментом для об'єднання наукових розробок із бізнесом, створенням високотехнологічних продуктів і виходом на міжнародний ринок. Це дозволяє Україні зміцнити свої позиції у глобальній економіці знань і забезпечити стале майбутнє [1; 2].

Мета роботи.

Дослідження спрямоване на визначення ролі наукової складової Платформи «Ініціатива трьох морів» у зміцненні науково-технологічного потенціалу України. Зокрема, акцент зроблено на аналізі її впливу на інтеграцію українських наукових установ у міжнародні інноваційні екосистеми, створення умов для розвитку високотехнологічних стартапів та залучення іноземних інвестицій. Особливу увагу приділено тому, як платформа може сприяти вирішенню таких стратегічних викликів, як цифровізація економіки, енергетична безпека, розвиток зеленої економіки та підвищення конкурентоспроможності на глобальному ринку.

У роботі будуть розглянуті основні аспекти функціонування наукових платформ, їхній вплив на економічний розвиток і технологічний прогрес. Особлива увага приділяється аналізу можливостей і проблем, пов’язаних із впровадженням цих платформ у країнах, що розвиваються, враховуючи їхні економічні, соціальні та технічні особливості. Наприклад, одним із ключових викликів є недостатня інфраструктура, обмежене фінансування та слабка інтеграція наукових установ із бізнесом.

Разом із тим, переваги використання наукових платформ очевидні – це відкритий доступ до знань, розширення можливостей для співпраці та інтенсифікація інноваційної діяльності.

На основі аналізу світового досвіду будуть запропоновані практичні рекомендації щодо вдосконалення роботи наукових платформ в Україні. Зокрема, розглянуто шляхи інтеграції українських наукових установ у

міжнародні мережі, поліпшення фінансування досліджень, створення стимулів для бізнесу та розвитку стартапів на основі наукових розробок. Такий підхід дозволить підвищити конкурентоспроможність України на світовій арені та забезпечити сталий розвиток її економіки, орієнтованої на знання та інновації.

Матеріали і методи. У ході цього дослідження було використано широкий спектр джерел, включаючи іноземні та українські наукові публікації, офіційні звіти міжнародних організацій, таких як OECD, UNESCO та Всесвітній банк, а також статистичні дані національних і міжнародних баз. Зокрема, для аналізу ефективності роботи наукових платформ залучено матеріали провідних наукових видань, таких як "Nature" та "Science", а також спеціалізованих ресурсів, наприклад, ResearchGate та Scopus.

Методи дослідження включали [3; 4]:

1. Контент-аналіз – для вивчення наукових публікацій і звітів з метою визначення ключових тенденцій у використанні наукових платформ.
2. Порівняльний аналіз – для співставлення ефективності роботи наукових платформ у різних країнах, зокрема в розвинених державах і країнах, що розвиваються.
3. Експертне опитування – проведено серед науковців і підприємців для збору якісної інформації щодо переваг і викликів використання наукових платформ.
4. Аналіз кейсів – вивчення успішних прикладів інтеграції наукових платформ у глобальні інноваційні процеси, таких як Horizon 2020 в Європейському Союзі та платформи MIT в США.

Особлива увага приділялася дослідженню українського контексту. Для цього було залучено дані з Міністерства освіти і науки України, аналітичні звіти Національної академії наук, а також кейси українських стартапів, що використовують наукові платформи для розвитку інноваційної діяльності. Використані методи дозволяють отримати комплексне уявлення про роль наукових платформ у стимулюванні інновацій та забезпеченні інтеграції України в глобальну економіку знань.

Результати та обговорення. Результати дослідження показали, що наукові платформи є ключовим чинником у розвитку стартапів та інноваційних екосистем. Зокрема, на основі аналізу міжнародного досвіду встановлено, що платформи, які забезпечують доступ до відкритих даних, інструментів для колаборації та фінансування, значно підвищують ефективність науково-дослідної діяльності.

Наприклад, європейська програма Horizon 2020 виявилася успішною у стимулюванні міжнародної співпраці та фінансуванні інноваційних проектів. Водночас, такі платформи, як MIT Innovation Initiative у США, стали прикладом створення цілісної екосистеми, де бізнес, наука і освіта співпрацюють задля досягнення спільних цілей.

Експертне опитування показало, що більшість респондентів вважають наукові платформи необхідними для розвитку інноваційної діяльності. Основними перевагами називалися можливість глобальної співпраці, зменшення витрат на дослідження та створення нових бізнес-моделей. Проте, в українському контексті було виявлено кілька викликів, зокрема недостатнє фінансування, низький рівень цифрової інфраструктури та обмежена інтеграція науки з бізнесом [5].

Аналіз кейсів показав, що в Україні вже існують перспективні ініціативи, наприклад, співпраця стартапів із платформою Sikorsky Challenge. Проте для підвищення їхньої ефективності необхідно вдосконалити нормативно-правову базу, розширити доступ до міжнародних платформ і забезпечити стабільне фінансування.

Обговорення результатів підтверджує, що розвиток наукових платформ в Україні потребує комплексного підходу. Інтеграція українських дослідників у міжнародні мережі, створення умов для підтримки стартапів і впровадження сучасних цифрових технологій можуть суттєво змінити ситуацію. Важливо також враховувати, що розвиток платформ має відбуватися паралельно зі стимулюванням інноваційної культури та підвищенням рівня наукової освіти [6].

Висновки. У ході дослідження було встановлено, що наукові платформи є ефективним інструментом для стимулювання інноваційної діяльності та інтеграції в глобальну економіку знань. Вони забезпечують відкритий доступ до знань, сприяють міжнародній співпраці та створюють сприятливі умови для розвитку стартапів.

Одним із яскравих прикладів є платформа "3SI" (Three Seas Initiative), яка не лише об’єднує країни Центральної та Східної Європи, але й активно стимулює розвиток наукових та інноваційних проектів у регіоні. Завдяки інтеграції цифрової інфраструктури, 3SI створює можливості для ефективного обміну даними між країнами-учасницями, сприяє залученню інвестицій та підтримує реалізацію амбітних науково-технічних проектів. Її ключові переваги включають транснаціональну співпрацю, зміцнення економічних зв’язків та розвиток сталих інноваційних екосистем [6].

Аналіз міжнародного досвіду підтверджує, що успішне функціонування наукових платформ залежить від таких факторів, як доступ до фінансування, розвинена цифрова інфраструктура та активна співпраця між наукою, бізнесом і державою. Український контекст демонструє значний потенціал, але потребує системних реформ для досягнення більшої ефективності.

Основними рекомендаціями для розвитку наукових платформ в Україні є:

1. Вдосконалення нормативно-правової бази для стимулювання інноваційної діяльності.
2. Інвестування в цифрову інфраструктуру та створення умов для відкритого доступу до наукових даних.
3. Розширення міжнародної співпраці шляхом інтеграції українських науковців у глобальні мережі.
4. Створення державних і приватних програм підтримки стартапів, що використовують наукові платформи.

Розвиток наукової складової Платформи «Ініціатива трьох морів – Україна» має значний потенціал для прискорення інноваційних процесів в Україні. Це забезпечить інтеграцію наукових установ у міжнародні проєкти,

підвищить рівень міжнародної співпраці та стимулюватиме трансфер технологій. Завдяки впровадженню відкритих даних, цифрових інструментів і створенню стимулів для бізнесу, платформа може стати ключовим рушієм зростання високотехнологічних секторів в Україні. В результаті, це не лише сприятиме підвищенню рівня добробуту населення, але й закладе основу для побудови економіки знань, орієнтованої на стійкий розвиток і глобальну конкурентоспроможність України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Сайт 3SI: Проєкти та цілі: Офіційна сторінка ініціативи з інформацією про пріоритетні проєкти в транспортній, енергетичній та цифровій сферах, включаючи роль України у цих ініціативах. Посилання: https://3seas.eu
2. Декларація Сьомого Саміту Трьох Морів: Документ описує геополітичне значення ініціативи, інтеграцію України до інфраструктурних проєктів та енергетичної мережі. Посилання: https://3seas.eu/about/objectives
3. Підсумки Бізнес-Форуму 3SI: Звіт про бізнес-форум, який акцентує увагу на інвестиціях у цифрові та інфраструктурні проєкти регіону, а також підтримці України. Посилання: https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/u-bukharesti-vidbuvsia-business-forum-3si-u-ramkakh-initsiativi-trimoria
4. OECD. Opportunities for Global Collaboration. OECD Science, Technology and Industry Outlook 2023. Посилання: https://www.oecd.org
5. UNESCO. The Science Report: Towards 2030. UNESCO Publishing, 2022. Посилання: https://unesdoc.unesco.org
6. Національна академія наук України. Аналітичний звіт про стан і перспективи інноваційного розвитку України. Київ: НАН України, 2023. Посилання: http://www.nas.gov.ua